

Referanser:

Arkivsak: 26/02294-1

Saksdokumenter:

Revidert veiledende liste over bibeltekster

Revidert veiledende liste over salmer

Forslag til reviderte rammeplaner for kirkelig undervisning og læring etter høring med sporede endringer

Renskrevet forslag til reviderte rammeplaner for kirkelig undervisning og læring etter høring

Høringsoppsummering rammeplaner

Rammeplaner for kirkelig undervisning og læring

Sammendrag

Kirkerådet behandlet saken om rammeplaner på sitt møte i april (KR 27/26) og vedtok å sende seks rammeplaner samt veiledende lister over bibeltekster, salmer og praksisformer, på høring.

Høringen hadde frist den 15. september, og totalt 255 høringsinstanser har levert hørings svar. 204 høringsinstanser har svart via forms og 51 høringsinstanser leverte sitt svar enten via Kirkerådets postmottak eller på epost til seniorrådgiver.

Den viktigste tilbakemeldingen fra høringen er at rammeplaner og veiledende lister i for liten grad gir en tydelig og hensiktsmessig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring. En stor del av høringsinstansenes innspill handlet også om at det samlede materialet med rammeplaner og veiledende lister er for omfattende. Denne saken foreslår at Kirkerådet sender rammeplanene over til behandling i Bispemøtet.

Forslag til vedtak

Kirkerådet oversendes rammeplanene og de veiledende listene over kjernetekster og salmer til behandling i Bispemøtet.

Saksorientering

Bakgrunn

Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del” ble vedtatt på Kirkemøtet 2024, sak KM 06/24. Kirkerådet behandlet saken om rammeplaner i sitt møte i september 2024 (KR 66/24). Der ble det vedtatt å utsette høringen. I sak KR 19/25 om videre arbeid med rammeplanene, ble det vedtatt at en ekstern skrivegruppe skulle utarbeide rammeplaner. I september 2025 behandlet Kirkerådet (KR 63/25) høringssak vedrørende tre av seks rammeplaner; 6-12 år, 13-19 år og konfirmasjonstiden. Kirkerådet utsatte høringen og vedtok å behandle samtlige seks rammeplaner med tilhørende lister på Kirkemøtet i 2027. Kirkerådet vedtok også at Bispemøtet og andre relevante grupper skulle involveres i arbeidet, etter at skrivegruppen hadde levert utkast på samtlige seks rammeplaner og veiledende lister. Samarbeidsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner, rådet for personer med funksjonsnedsettelser, Den norske kirkes ungdomsutvalg og salmebasegruppen behandlet derfor rammeplaner og lister i møter og ga innspill på dette. I tillegg ble det arrangert en programpost om saken på Kirkemøtet i 2026.

Kirkerådet behandlet høringssaken om rammeplaner for kirkelig undervisning på sitt møte i april (KR 27/26) og vedtok å sende seks rammeplaner samt veiledende lister over bibeltekster, salmer og praksisformer på høring.

Høringen hadde frist den 15. september og totalt 255 høringsinstanser deltok. 204 instanser sendte inn svar via forms og 51 leverte svar enten via Kirkerådets postmottak eller som epost til seniorrådgiver.

Vedlagte høringsoppsummering går igjennom alle spørsmålene som er stilt i høringen, oppsummerer høringssvarene på spørsmålet og beskriver Kirkerådets vurdering på bakgrunn av høringssvarene. Høringsoppsummeringen er omfattende. Det har vært sterkere vektlagt å gjengi tilstrekkelig antall høringssvar og at det i ettertid skal være mulig å gå inn i enkelte rammeplaner og spørsmål i høringsoppsummeringen, enn det har vært vektlagt å få oppsummeringen kort. I Kirkerådets vurdering i høringsoppsummeringen beskrives det hvordan rammeplanene er foreslått justert. Vedlagt følger også et dokument som viser hvilke justeringer som på bakgrunn av dette er gjort i rammeplanene, og et dokument hvor rammeplanene vises i ren tekst uten sporede endringer.

Nedenfor følger en kort redegjørelse for noen overordnede problemstillinger som er løftet av høringsinstansene.

Utydelig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring

Den tydeligste kritiske tilbakemelding i høringen er at rammeplanene i for liten grad gir en tydelig og hensiktsmessig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring. For Kirkerådet er det inn mot behandlingen i Kirkemøtet særlig verdt å merke seg at 8 av 11 bispedømmerråd mener rammeplanene ikke gir tydelig og hensiktsmessig retning. Mange høringssvar mener rammeplanene

inneholder et lite forpliktende språk og at det totale omfanget av planer og lister gjør det uklart hva som er viktig. I tillegg til å vurdere et mer normativt språk der det har vært aktuelt, er det i oppfølgingen av høringen gjort endringer for å minske omfanget og dermed gjøre prioriteringene tydeligere:

- Der høringssvar la grunnlag for det er de veiledende listene redusert i omfang, for at de gjenstående bibeltekstene og salmene skulle framstå tydeligere som prioriterte forslag. Antall kjernetekster er fortsatt det samme som ble sendt på høring: 49 unike bibeltekster er nevnt i alt 106 ganger. Kirkerådet har utfra høringssvarene ikke funnet grunnlag for å redusere antall kjernetekster. Antall salmer er redusert fra totalt 83 til 73. Noen salmer står i lister for flere aldersgrupper, slik at det reelle antallet salmer for 0-19 er 61.
- «Eksempeltekster» foreslås tatt ut. Knyttet til bibeltekstene var det utarbeidet en liste over «eksempeltekster». I materialet som ble sendt på høring utgjør dette sju sider med i alt 181 bibelhenvisninger. At det i tillegg til kjernetekster er en liste over eksempler, bidrar til opplevelsen av utydelighet. Det foreslås derfor at eksempeltekstene ikke vedtas av Kirkemøtet, men legges i ressursbanken, omtales som «ressurser» og kan oppdateres jevnlig.
- Veiledende lister over salmer for unge voksne og voksne foreslås tatt ut. Også salmene for unge voksne og voksne var omtalt som «eksempler» i forslaget som var sendt på høring. Konkret er dette en liste over 102 salmer. En rekke høringsinstanser argumenterer for at det ikke gir mening å velge ut 102 salmer for unge voksne og voksne og at man i stedet bør henvise til Norsk salmebok.
- Veiledende lister over praksisformer foreslås tatt ut. Flere høringsinstanser omtaler disse listene som ressurser og fine idébanker. Samtidig kan det argumenteres for at en liste over aktiviteter har begrenset verdi sammenlignet med en liste over salmer eller bibeltekster som anbefales brukt: Det er enklere å velge en salme eller tekst utfra en liste enn det er å endre en aktivitet, siden aktiviteter alltid må vurderes utfra hvilke deltakere som kommer og hvilke ressurser og rammer man har lokalt. På bakgrunn av dette foreslås det å ta ut listene over praksisformer fra det som skal til behandling i Kirkemøtet.
- I tillegg til dette er selve rammeplantekstene gjennomgått og redusert. Der høringssvar etter Kirkerådets vurdering i høringsoppsummeringen gir grunnlag for kutt, er konkret tekst i rammeplanene kuttet. I tillegg mener flere høringsinstanser at rammeplanene er ordrike og trenger et strammere språk. Utfra denne generelle tilbakemeldingen er rammeplanene gjennomgått med tanke på språklig oppstramming. Disse grepene har redusert dokumentet med felles innledning og rammeplanene fra 7873 ord til 7046 ord – en reduksjon på i overkant av 10 %.

Vedlagt ligger både et dokument som viser de endringene som er gjort i rammeplanene med «spor endringer», og et dokument som viser det justerte forslaget til rammeplaner uten sporede endringer.

Utfra høringssvarene er det en viktig vurdering hvor mye rammeplanene og de veiledende listene skal reduseres sammenlignet med det som er sendt på høring. Kirkerådet kan ta inn igjen noe av det som er tatt ut, videreføre det som er foreslått i denne saken eller gi signaler om ytterligere kutt.

Nye begreper i rammeplanene

En del høringsinstanser påpeker at det er innført nye begreper i rammeplanene som ikke står i overordnet del, og problematiserer dette. Dette gjelder særlig begrepene «erfaringsmål» og «tolkningskompetanse».

«Erfaringsmål»

Rammeplanene skal konkretisere innholdet i Plan for kirkelig undervisning - Overordnet del. Under hvert innholdselement «Bibel, tekst og tolkning», «Kirkens tro og tradisjon» samt «Kristen tro i praksis», listes det opp kulepunkter som omtales som «erfaringsmål». En del høringsinstanser er kritiske til dette begrepet.

For vurderingen av dette begrepet er det avgjørende i hvilken grad det henger sammen med Plan for kirkelig undervisning og læring - Overordnet del. I Overordnet del defineres undervisningsbegrepet som «alle målrettede og planlagte aktiviteter som gjennom varierte arbeidsmåter og metoder legger til rette for læring». Læringssynet i overordnet del er relasjonelt. I dette ligger at deltagerne lærer gjennom å delta og samhandle: Alle deltakere kan og vet noe fra før og bringer dermed inn noe unikt i undervisningssituasjonen. Gjennom dette blir alle medskapere i læringen.

Kirkerådet vurderer at «erfaringsmål» som begrep ivaretar læringssynet i overordnet del. Begrepet er derfor foreslått videreført selv om det er nytt. Kirkerådet erkjenner samtidig at beskrivelsen av erfaringsmål og bruken av dette i rammeplanene, har vært noe utydelig. Beskrivelsen er derfor justert. Det fremkommer nå at erfaringsmål er undervisningsmål ut fra en omskrevet felles innledning, og at erfaringsmålene introduseres i hver rammeplan som arbeidsmåter til ulike aktiviteter. I stedet for å inviteres får deltagerne “mulighet til å for eksempel bearbeide bibelfortellingene gjennom lek”. Erfaringsmålene viser på den måten hvordan ansatte og frivillige medarbeidere kan legge til rette for læring. Kirkelig undervisning og læring handler primært om å delta i forskjellige praksiser og ritualer. For at deltakelsen i disse praksisene skal oppleves meningsfulle, er det både viktig og nyttig med kunnskap om disse. Dette fremgår nå tydeligere i forslaget til reviderte rammeplaner.

Utvikling av et nytt planverk vil føre med seg et nytt begrepsapparat. En del av implementeringen må dermed ta utgangspunkt i faglige begrunnelser og kompetanseheving i planverket generelt. Begrepet «erfaringsmål» og betydningen av dette vil være en naturlig del av denne kompetansehevingen.

Tolkningskompetanse

Det andre begrepet som flere høringsinstanser er opptatt av, er «tolkningskompetanse». Noen høringsinstanser mener at begrepet gjør rammeplanene mer akademisk preget og medfører at rammeplanene får en større grad av «skolespråk» enn «kirkespråk».

I overordnet del står det at et mangfold av tekster fra Det gamle og Det nye testamentet kan gi mulighet til å tolke eget liv. I tillegg angir den overordnede delen

at «forskjellige faglige tilnærminger knyttet til valg av tekster er en styrke». Kirkerådet ser at begrepet «tolkningskompetanse» kan være krevende å forstå, og mener at begrepet i seg selv ikke er avgjørende i rammeplanene.

Kirkerådet har derfor kuttet avsnittet om tolkningskompetanse i felles innledning til rammeplanene og foreslår å endre overskriften i rammeplanene 0-19 år fra «strategier for å utvikle barnas, konfirmantenes, ungdommenes tolkningskompetanse» til «Viktige tilnærminger til arbeid med bibel, tekst og tolkning.» Å fjerne avsnittet følger også opp tilbakemeldingen om at totalomfanget av planer og lister fremstår som overveldende.

Progresjon

Spørsmålet om forståelsen av progresjon er også et gjennomgående tema i høringen. I høringen var et av de overordnede spørsmålene hvorvidt prinsippene for progresjon mellom aldersgruppene er tydelige og hensiktsmessige. Mange høringsinstanser var enige i dette. Samtidig fremkommer det i kommentarene at progresjon bør ses i sammenheng med et kjernestoff, at begrepet oppfattes utydelig, og at lokale forutsetninger for å ivareta en progresjon er krevende. I Plan for kirkelig undervisning og læring - Overordnet del, står det innledningsvis at målgruppen for kirkelig undervisning og læring er alle dømte og interesserte. Den brede målgruppen gir Den norske kirke et dilemma. På den ene siden er det viktig å ivareta deltagere som kommer ofte, får en grunnleggende kjennskap til tekster, ritualer og salmer og som kan ønske fordypning. På den andre siden er det viktig å inkludere de som kommer sjelden og å tilpasse undervisningen til disse. Et progresjonsbegrep som innebærer å «bygge stein på stein» kan være vanskelig å forene med et inkluderende undervisningssyn hvor alle deltagere skal være likeverdige subjekter. Progresjonsbegrepet kan også gi uønskede signaler til lokalmenigheter som har gitt uttrykk for at dette er vanskelig å gjennomføre lokalt. Det kan gjerne gå lang tid mellom gangene hvor deltagere oppsøker kirkelige aktiviteter. I tillegg er det viktig å påpeke at menigheter hverken kan eller bør sjekke hva deltagerne kan fra før. De har kun mulighet til å vite hva de selv har undervist om.

Kirkerådet har på bakgrunn av dette måttet veie og balansere disse hensynene i arbeidet med høringen. Det er nå foreslått å fjerne avsnittet om progresjon i felles innledning. Erfaringsmål, viktige tilnærminger med bibel, tekst og tolkning, samt veiledende lister vurderes å være tilstrekkelig for å planlegge lokale aktiviteter.

Rammeplaner: En undervisningsplan eller en læreplan?

Et siste overordnet tema i høringen er om rammeplanene skal forstås som undervisningsplaner eller læreplaner. Trosopplæringsutvalget leverte rapporten «Helhet, integrering og sammenheng» til Kirkerådet den 4. januar 2022. Denne rapporten utgjør en stor del av grunnlaget for at det ble satt i gang arbeid med nye planer for kirkelig undervisning og læring. I rapporten drøfter utvalget hvilket nivå planverket skal ha og skiller mellom formell, uformell og nonformelle læringssammenhenger. I formell læring er det vanlig å ha læreplaner som gir en oversikt over innhold, læringsmål og antall undervisningstimer. Til disse

læreplanene hører gjerne forventet læringsutbytte og progresjon med. Læreplaner benyttes i det offentlige skolesystemet.

Når det gjelder nonformell læring blir rammeplaner benyttet. Både kulturskoler, barnehager og skolefritidsordninger, hvor det ikke er obligatorisk deltagelse, har rammeplaner. Disse angir ikke læringsutbytte på samme måte som læreplaner, men kan likevel være retningsgivende og gir rammer og innhold for den pedagogiske virksomheten. Utvalget anbefalte å videreføre rammeplanformatet til videre arbeid med planverk.

Forslaget til rammeplaner som nå foreligger til behandling, har altså sitt utgangspunkt i nonformell læring hvor læringen ikke er knyttet til vurderinger eller obligatorisk nærvær. Kirkelig ansatte og frivillige medarbeidere kan planlegge hva de underviser, hvordan og hvorfor, men de kan ikke kontrollere hva deltagerne lærer. Dette nevnes også i Overordnet del: "I kirkelige læringskontekster må det være åpenhet for at undervisningens utfall ikke kan kontrolleres". Erfaringsmål gir retning både for et deltagende læringssyn, at alle kan noe og vet noe fra før og at i kirkelig undervisning og læring bidrar alle deltagere til å skape og nyskape når en deltar i fellesskap. Dette er i tråd med den pedagogiske grunnlagstenkningen i Overordnet del.

Det betyr at rammeplanene i kirkelig undervisning, i kraft av å være nettopp rammeplaner, angir innhold, retning og rammer for undervisning. Disse skal være en hjelp til ansatte og frivillige medarbeidere, slik at de kan møte deltagere som deltar på kirkelig undervisning og læring lokalt på en måte som er tilpasset deres hverdag med hensyn til ressursbruk.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Arbeidet med utarbeidelse og implementering av rammeplaner er omfattende og vil ha administrative konsekvenser for de involverte i Kirkerådet og for bispedømmerådene de nærmeste årene – både frem til Kirkemøtets vedtak 2027 og i etterkant. Hovedvekten av arbeidet med implementering av rammeplanene for de forskjellige målgruppene skjer allikevel først og fremst lokalt og forutsetter at lokalkirken setter av tid og ressurser til dette. Kompetansebyggende tiltak, slik som utarbeidelse av ressurser knyttet til de forskjellige undertemaene i rammeplanene, vil kreve økonomiske ressurser.